Gemeente Aalten

Startnotitie Biodiversiteitsplan

STARTNOTITIE BIODIVERSITEITSPLAN

Auteur
J.W. Groot Roessink

Functie
Beleidsmedewerker openbare ruimte & groen

Datum
30 augustus 2022

15 LEVEN OP HET LAND

Inleiding
Voor de leefbaarheid van de aarde in de toekomst is het biodiversiteitsverlies het grootste probleem, op de voet gevolgd door opwarming van het klimaat. De biodiversiteit holt wereldwijd achteruit, zo ook in Nederland. Ondanks dat er in Nederland diverse goede ontwikkelingen zijn gekomen de afgelopen jaren, is het wel nodig om het tij van het biodiversiteitsverlies te keren.

De ambitie van de gemeente Aalten is dan ook om de biodiversiteit te behouden en te versterken door de samenhang in het landschap te vergroten en het beheer meer te richten op het vergroten van de biodiversiteit. Hierdoor ontstaat er een robuust landschap waarin de biodiversiteit tegen een stootje kan. Ons doel is dan ook om in 2030 de biodiversiteit in onze gemeente versterkt te hebben t.o.v. het jaar 2022.

Ook in ons raadsprogramma wordt middels Global Goals concreet aan het college gevraagd om zich in te zetten voor een duurzamere wereld en dus ook voor het behoud en versterken van de biodiversiteit.

Global Goal gemeente en biodiversiteit
In de zomer van 2021 heeft de gemeente Aalten zich aangemeld als een Global Goal Gemeente. De Achterhoek is zelfs de eerste SDG-regio in Nederland. De Global Goals, of Sustainable Development Goals (SDG's), zijn 17 door de Verenigde Naties vastgestelde doelen. De doelen zijn er op gericht om er samen voor te zorgen dat onze wereld gezonder, rechtvaardiger en duurzamer wordt. Voor iedereen.

Alle doelen hebben subdoelen die direct of indirect verband houden met het dagelijks werk van gemeenten. Het gaat daarbij om doelen als geen armoede, geen honger, duurzame consumptie- en productiepatronen, goed en inclusief onderwijs, bescherming van het klimaat en duurzame energie voor iedereen.

Eén van de Global Goals is nummer 15, "leven op het land". Deze gaat over bescherming, herstel en duurzaam beheer van het leven op het land in al zijn vormen. Bescherming en herstel van ecosystemen en biodiversiteit kunnen de weerbaarheid tegen toenemende bevolkingsdruk, intensivering van landgebruik en klimaatverandering versterken.

Als gemeente gaan we ons dan ook inzetten voor het versterken van de biodiversiteit. In het raadsprogramma 2022-2026 wordt ook concreet aan het college gevraagd om rekening te houden met biodiversiteit bij elk ruimtelijk plan.

Aanpak
Om rekening te kunnen houden met biodiversiteit, dient er een plan te komen wat biodiversiteit inhoudt, hoe het nu staat met onze biodiversiteit en waar we naar toe willen. Dus hoe maken we onze ambitie concreet en meetbaar?

Hiervoor is een biodiversiteitsplan nodig. Voor het opstellen van dit plan hebben we reeds Staring Advies uit Hoog-Keppel ingeschakeld. Dit bureau heeft al één en ander opgesteld, wat we als een basis kunnen gebruiken om mee verder te gaan. Deze basis willen we uitbreiden met de wensen uit onze raad, en verder uitwerken op het gebied van de Global Goals, Omgevingswet en de koppeling met andere (duurzame) thema's. Hierbij maken we ook gebruik van de bevindingen uit de pilot en het vervolg erop van het onderzoek "Basiskwaliteit landschap en biodiversiteit".

Opbouw biodiversiteitsplan
Het biodiversiteitsplan willen we als volgt opbouwen, waarbij we gebruik maken van deelgebieden en ambassadeursoorten.

In onze gemeente worden hierbij de volgende deelgebieden gehanteerd:
- natuurgebieden (vennen, heiden en half natuurlijke graslanden)
- bossen
- beken, watergangen en plassen
- agrarisch cultuurlandschap
- bebouwd gebied

Per deelgebied gaan we de huidige en gewenste natuurwaarden beschrijven, en de knelpunten en kansen aangeven. Bij knelpunten worden bijvoorbeeld zaken beschreven als verdroging, versnippering of methode van beheer. Maar bij de kansen geven we dan aan hoe we de negatieve effecten van deze knelpunten ten positieve kunnen keren, om zo weer kansen te geven aan de natuur.

Ambassadeursoorten
Aan elk deelgebied worden een aantal zorgvuldig gekozen ambassadeursoorten toegekend. Deze ambassadeursoorten geven een goed beeld van hoe de biodiversiteit in een bepaald gebied er voor staat. Bijvoorbeeld voor het bebouwde gebied geven de huismus en gierzwaluw dit weer. Voor het agrarisch cultuurlandschap geven onder meer de kievit en de kamsalamander dit weer. Dit maakt dat we het ook meetbaar kunnen maken, in wat de beginstand van nu is, en hoe het in 2030 is.

Doel
Ons **doel** met het biodiversiteitsplan, wat dan ook voortkomt uit onze ambitie, is om op zijn minst deze ambassadeursoorten toe te laten nemen binnen onze gemeente. In 2030 dienen ze toegenomen te zijn t.o.v. nu.. Hierbij kunnen we gebruik maken van de Nationale Databank Flora en Fauna, maar ook van de bevindingen uit het vervolg op de pilot “Basiskwaliteit landschap en biodiversiteit’.

Wat doen we al
Ook benoemen we in ons biodiversiteitsplan wat er al is gedaan, of waar we nog mee bezig zijn qua initiatieven. Bijvoorbeeld het reeds uitgevoerde project Groene Slingeplan, waarbij o.a. in 2015 twee vistrappen in de bebouwde kom van Aalten zijn aangelegd en het succesvol lopende akkerrandenproject. Verder lopen er nog een tal van goede initiatieven en regelingen, waaraan we aandacht schenken.

Uitvoeringsagenda
Het biodiversiteitsplan geeft concrete aanbevelingen wat de gemeente en haar inwoners en bedrijven kunnen doen. En voor de delen waar de gemeente invloed op heeft, wordt er een uitvoeringsagenda opgenomen, en de financiële consequenties in beeld gebracht. Onder meer wordt er gekeken naar mogelijke zaken als het aanpassen van het gemeentelijk bermbeheer, het verondiepen van bermsloten en het aanplanten van (meer) bomen. Maar ook naar zaken als ondersteuning van particuliere initiatieven (o.a. middels subsidie), voorlichting, inspiratie en educatie. Tevens wordt er gekeken naar beleid en regelgeving, o.a. over het toetsen van ruimtelijke plannen op effecten voor de biodiversiteit.

Omgevingswet
Het biodiversiteitsplan speelt ook in op de implementatie van de Omgevingswet. De aanbevelingen en wensen/eisen dienen straks ook vertaald te kunnen worden naar een omgevingsvisie, omgevingsplan en omgevingsprogramma’s. Hierdoor kunnen we er rekening mee houden in ruimtelijke plannen, zoals ook in het raadsprogramma gevraagd.

Meer bomen
Naast het versterken van de biodiversiteit, behandelt het biodiversiteitsplan ook hoe we meer bomen in onze gemeente kunnen krijgen. Zoals ook gevraagd door onze raad met motie 4d uit november 2020. Tevens geeft het plan aan welke bomen het beste geplant kunnen worden, aangezien het steeds droger wordt in bepaalde perioden van het jaar, en niet alle bomen daar tegen kunnen.

Samenhang andere beleidsvelden
Het thema biodiversiteit staat niet op zichzelf. Het heeft veel raakvlakken met andere thema’s op het gebied van duurzaamheid. Bijvoorbeeld klimaatadaptatie (droogte, hittestress e.d.), beperken stikstofuitstoot, (openbaar) groen, landschap, energietransitie etc. Dus waar mogelijk, zoeken we de samenhang met die andere thema’s op. Het risico bestaat dan wel, dat het plan zo breed wordt opgepakt, dat het lastig wordt om tijdig met een concreet plan te komen. Ook omdat bepaalde zaken omtrent stikstof en de toekomst van de landbouw nu vooral nog landelijke discussies zijn.
We houden dus in het biodiversiteitsplan rekening met de landelijke ontwikkelingen, maar focussen ons vooral op wat we zelf nu al kunnen doen als gemeente. En wat onze inwoners al kunnen doen, hierover zullen we hen informeren (bewustwording) en zo mogelijk ook inspireren (voorbeelden, aanzetten tot actie). Het gaat dan steeds om zogenaamde “geen-spijtmaatregelen”, dus maatregelen of acties die sowieso goed zijn om te doen, waar je eigenlijk geen spijt van hoeft te krijgen.

Participatie
Voor een aanzienlijk deel, is het biodiversiteitsplan een feitelijk en technisch verhaal. Dus wat is de huidige stand van zaken van onze biodiversiteit, en wat zijn de oorzaken voor de achteruitgang ervan. En welke mogelijkheden zijn er om de biodiversiteit te versterken. Maar herstel van de biodiversiteit is niet alleen een thema voor de gemeente, maar ook voor de rest van de samenleving. Net als op andere thema's op het gebied van duurzaamheid. We willen onze inwoners dan ook informeren, en bewust maken van het belang van biodiversiteit. En hen inspireren om zelf in actie te komen. Dat kan bijvoorbeeld middels educatie en het ondersteunen/faciliteren van particuliere initiatieven. Ook hiervoor geldt weer dat we zoveel als mogelijk aansluiten op andere thema's op het gebied van duurzaamheid. In 2021 is er via ons inwonerpanel uspreekt.nl een enquête uitgevoerd, waarbij ook onderwerpen op het gebied van biodiversiteit zijn meegenomen. Verder heeft Staring Advies in september 2021 een presentatie bij de SAAP gegeven over het biodiversiteitsplan.

Betrokkenheid gemeenteraad
Deze startnotitie wordt aan onze gemeenteraad voorgelegd ter instemming, met het verzoek daarbij aan te geven wat zij ook belangrijk vinden om mee te nemen in de verdere procedure. Uiteraard bestaat de mogelijkheid dat onze raad n.a.v. deze startnotitie in gesprek wil gaan met het college. Wanneer onze raad dit aangeeft, wordt er een informele raadsvergadering ingepland, waarbij raadsleden, het college, de betrokken ambtenaren en het adviesbureau met elkaar in gesprek kunnen gaan. Ook is het mogelijk om op verzoek van de raad een informele excursie te houden, waarin we concrete voorbeelden binnen onze gemeente bekijken, en we open in gesprek kunnen gaan met onder andere de opstellers van het plan. In onderstaand tijdspad zijn die informele raadsvergadering en/of excursie als optioneel meegenomen.

Tijdspad
Globaal houden we het volgende tijdspad aan:

september 2022	-> startnotitie in college van B&W
oktober 2022	-> startnotitie in gemeenteraad
november 2022-maart 2023	-> door bureau verder uitwerken basis
	-> optioneel: als gewenst door onze raad, extra raadsvergadering om met elkaar in gesprek te gaan en/of een mogelijke excursie
maart 2023	-> afronding rapport
april 2023	-> definitief rapport naar college ter besluitvorming
mei 2023	-> definitief rapport naar raad ter besluitvorming

Financiën
Het biodiversiteitsplan wordt binnen de door de raad beschikbaar gestelde middelen uitgevoerd en komt mede tot stand door een financiële bijdrage van de provincie Gelderland.